

id. Dr. Major Tamás, ifj. Dr. Major Tamás

Kuriózumok az allergológiában II.

Allergének szokatlan helyen

Általában jól ismerjük azokat a helyeket, amelyek kisebb-nagyobb mennyiségű antigénnel veszélyeztetik az allergiás személyeket. Vannak rendkívül szokatlan helyek, melyeken nem volna várható antigén jelenléte. Német tengeralattjáró hajókon, a légénységi körletben, vagyis a személyzet hálóján nagy mennyiségű házipor atka antigént lehetett kimutatni¹⁵. Meglepő volt az a két észlelés, ami macskaszőr („cat fur”) antigén jelenlétével kapcsolatos. Az egyik hely, ahol az említett antigén jelenlétét ki lehetett mutatni, az Antarktisz volt. Itt a macskaszőr antigén mellett házipor atka antigént is ki tudtak mutatni. Megjegyzendő, hogy az említett földrészen macska még nem fordult elő¹⁶. Az említettek mellett talán a legmeglepőbb a macskaszőr antigén jelenléte az ürrepülőgép fedélzetén¹⁷. Viszonylag friss közlés szerint egy kanadai szigeten élő fiatal populációnál macskaszőr szenzitivitást észleltek annak ellenére, hogy a macskákat már húsz évvel korábban eradikálták a szigeten¹⁸.

„Pénnz-allergia”

A fém-tárgyak, külön-
b ö z ő
f é m e k
ötvöze-
teiből készült bizsuk, óra karcsatok és pénzermék által okozott allergiás bőrbetegségek, a contact dermatitis, ekcéma jól ismertek és gyakoriak. Leggyakrabban pénztárosoknál és más, váltópénzzel közvetlenül foglalkozó személyeknél fordul elő. A jelenség okozója leggyakrabban az ezekben a tárgyakban rendszerint előforduló nikkel¹⁹.

1998 és 2000 között Ausztráliában új bankjegyeket nyomtak, melyeknek anyagaként a papír helyett műanyagot [plasztik (polypropylen polimer)] alkalmaztak. Hamarosan közzéttek két férfi esetét, akiket allergiás contact dermatitis miatt kezeltek. A betegeknél akkor jelentek a bőrijelenségek, amikor ilyen plasztik pénzt tartottak a zsebükben²⁰. Elterjedt a köztudatban, mint az az eset, amikor a pénz „lyukat égetett” a zsebükben.

Testi megerőltetés által kiváltott allergia (EIA) („Allergy to exercise” – „Exercise Induced Allergy” = EIA).

Egyes embereknél valódi allergiás reakciók – orrfolyás, asthma, sőt életet veszélyeztető anaphylaxiás reakció – is felléphet erősebb testi megerőltetés hatására. Az EIA-nak több formája különböztethető meg, és több tényező játszhat szerepet kialakulásában. Az alábbi felsorolás mutatja az EIA jellemző típusait²¹:

- Cholinerg urticaria
- Exercise Induced Anaphylaxis (EIA)
  - Cholinerg urticaria
  - Variáns típusu EIA
  - Familiáris típusu EIA
  - Élelmiszerfüggő („food dependent) EIA
- Egy másik, jól ismert felosztás szerint^{22,23}:
  - Exercise Induced Asthma
  - „Sielő orr” („Skiers Nose”)
  - „Nászutas rhinitis” („Honey-moon Rhinitis”)
    - Fizikai megterhelés és csalánkiütés („Exercise and Hives”)
    - Exercise Induced Anaphylaxis – Cholinerg urticaria (ismert úgy is mint „verejték kiütés” („sweating hives”)
- Szokatlan allergiás reakciók szexuális aktivitást követően (EIA) „Sex(ercise) allergy”
  - Sex, sperma és shock
  - Verejték által kiváltott allergiás vaginális „szénanátha”.
  - Táplálék és gyógyszer allergia.
  - Sexualis dermatitis

„Hangyás” dolgaink

Visszatérünk Ausztráliába. Korábban Ausztráliában két őshonos hangyafajta, az ún. „zöld hangya” (*Green ant* = *Rhytidoponera metallica*) és az ún. „ugró hangya” („Jumper ant” = *Mymecia pilosula*, népies nevén „Jumping Jack”) volt feltalálható. Ezek a hangyák darazsakkal, méhekkel együtt sok, súlyosabb allergiás reakcióért felelősek Ausztráliában²⁴. Egy Brazíliában őshonos hangyafajta – a „tűzhangya” (*Solenopsis invicta*) – melyet az 1930-as években véletlenül hurcoltak be az Egyesült Államokba, rendkívüli gyorsasággal terjedt el az USA déli államaiban, ahol rendkívül súlyos allergiás reakciókat okozott. 2001 februárjában két tűzhangya kolóniát fedeztek fel az ausztráliai Brisbane térségében, várhatóan fokozva a súlyos, akár életveszélyes allergiás reakciók kockázatát Ausztráliában is²⁵.

Boldog Karácsonyt!

A karácsonyi szép ünnepek hangulatát elronthatja a gyönyörű karácsonyfa. A fa lakásba vitelével jelentős mennyiségű gombát és pollent is behurcolhatunk otthonunkba. Ezen túlmenően, mivel a karácsonyfa fenyő, gyantát választ ki magából. A fenyőgyanta terpéneket tartalmaz, amelyek toxikusak és allergizáló hatásúak lehetnek. Asthmás, vagy egyéb allergiás betegségben szenvedő gyermekek vagy felnőttek esetében karácsonykor ezt célszerű szem előtt tartani és – bár nem ugyanazt a hangulatot biztosítja – akár műfa állításával kell a veszélyt elhárítani.^{26,27}

„Szteroid allergia”?!

A helyileg alkalmazott kortikoszteroidok által kiváltott allergia nem tartozik a ritka jelenségek közé. Az általuk okozott hiperszenzitivitás jól vizsgálható tapasz feltételével. Gyakran tapasztalható keresztreaktivitás különböző szteroid készítmények között.²⁸

id. Dr. Major Tamás¹, ifj. Dr. Major Tamás²
Allergo-Med Kft.¹
1118 Budapest, Villányi út 83–85/C
Kaposi Mór Oktató Kórház²
II. Pulmonológiai Osztály
7257 Mosdós, Petőfi S. u. 4.

Az allergia „transzplantációja”

Prausnitz és Küstner, valamint Ramirez, egymástól függetlenül, nagyjából azonos időben, már a XX. század elején észlelte és leírta az allergia passzív átvihetőségét. Figyelembe véve felfedezésüket, nem is olyan meglepő, hogy számos közlés ismert az irodalomban, miszerint szervátültetés után az addig allergiás tüneteket nem mutató recipiensnél különböző allergiás jelenségek léptek fel. Májátültetés után kesudió allergia²⁹, csontvelő-transzplantációt követően asthmás tünetek jelentkeztek az addig ilyen tüneteket nem produkáló betegeknél³⁰. A szervátültetés alkalmával jelentős mennyiségű fehérvérsejt kerül át a donorból a recipiensbe, amelyek – főként a lymphocyták – lehetnek felelősek az átvitelért.

Allergiások-e az állatok?

Állataink – köztük kedvenc háziállataink is – allergiások lehetnek, amellet sokan közülük allergiát okoznak. A legkülönbözőbb allergiás jelenségek kínozzák állatainkat – bőrbetegségek, dermatitis, urticaria³¹ gyakran fordul elő. Szabályos „szénanáthával” is találkozunk. A kiváltó okok között leggyakoribb a táplálék allergia³², de pollen okozta hiperszenzitivitás is előfordul³³. Ételallergia elsősorban kutyánál, macskánál fordul elő. Lovaknál főleg krónikus urticaria, dermatitis jelentkezik, melynek hátterében szintén táplálék allergia áll. Kutyáknál viszonylag gyakori a pollen által kiváltott allergiás rhinitis, rhinoconjunctivitis Magunk is kezeltük egyik barátunk gyönyörű magyar vizsla kankutyáját, „a Pajti”-t. Szénanátha volt a baj. Allergiás bőrtesztet nem végeztünk, mert egyszerűen nem akartuk feleslegesen kínozni, másrészt egyébként sem lett volna terápiás konzekvenciája a vizsgálat ered-

ményének. Szabályos nyári pollen nátha volt, intenzív orrfolyással, tüsszögéssel, kötőhártyagyulladásal. Nazális szteroid spray, antihisztamin és kromoglikát szemcsepp eredményes volt.

Állataink önhibájukon kívül gyakran okozói allergiáknak, de nincs tudomásunk olyan közlésről, miszerint „egy állat allergiás lett volna a gazdájára”³⁴.

Irodalomjegyzék:

1. Yu J.: *Journal of Allergy and Clinical Immunology*, May 28, 2006 online edition. News release, *American Academy of Allergy, Asthma & Immunology*
2. Steensma D.: The Kiss of Death: A Severe Allergic Reaction to a Shellfish Induced by a Good-Night Kiss. *Mayo Clin Proc* 2003;78:221-222.
3. Longo G. et al.: Eating snails can trigger life-threatening anaphylaxis when combined with exercise. *Allergy* 2000; 55: 513-4.
4. Romano C. et al.: Food allergy to frog. *Allergy* 2000; 55: 584-5.
5. Mullins RJ et al.: Breast feeding anaphylaxis. *Lancet* 1992; 228: 1279-80.
6. MacDonell JW., Ito S.: Breastfeeding Anaphylaxis Case Study. *J Hum Lact* 14(3): 243-244.
7. Thien FCK et al.: Asthma and anaphylaxis induced by Royal Yelly. *Clin Exp Allergy* 1996; 26:216-22.
8. Mullins RJ: Echinacea-associated anaphylaxis. *Med J Aust* 1998; 168:170-1
9. Sibbald RG. et al.: Aquagenic urticaria evidence of cholinergic and histaminergic basis. *Br J Dermatol* 1981; 105: 297-302.
10. Mike N. et al.: A new manifestation of seminal fluid hypersensitivity. *Q J Med* 1990; 276: 371-6.
11. Mathias CGT. et al.: Immediate hypersensitivity to seminal fluid and atopic dermatitis. *Arch Dermatol* 1980; 116: 209-12.
12. Freeman et al.: Woman allergic to husband's sweat and semen. *Contact Dermatitis* 1986;14:110-2.
13. Gennaro D'Amato et al. Pollen asthma in the deep. *J Allergy Clin Immunol* 1999; p710
14. Kelso JM et al.: Allergy to iguana. *J Allergy Clin Immunol* 2000; 106: 369-72.
15. Steffen T. Englehart et al.: Exposure of submarine personnel to house dust mite allergens

16. Siebers R, et al. *The Lancet*, 1999; 353:1942.
17. Ref: R Siebers et al. *The Lancet*, 1999; 353:1942. Professor M Chapman, Virginia USA- personal communication. ALK Conference Report Autumn 1997
18. Chan-Yeung M. et al. Sensitization to cat without direct exposure to cats. *Clin Exp Allergy* 1999; 29:762-5)
19. Gollhausen R, Ring J. Allergy to coined money: nickel contact dermatitis in cashiers. *J Am Acad Dermatol* 1991; 25: 365-9.
20. Mohamed M et al. Allergic contact dermatitis to plastic banknotes. *Australias J Dermatol* 1999; 40: 164-6)
21. Volcheck GW, Li JT. Exercise-induced urticaria and anaphylaxis. *Mayo Clinic Proceedings* 1997; 72(2):140-7.
22. Silvers WS.: Exercise-induced allergies: the role of histamine release. *Ann Allergy Asthma Immunol* 1992; 68: 58-63
23. Nichols AW. Exercise-induced anaphylaxis and urticaria. *Clinics in Sports Medicine* 1992; 11: 303-12.)
24. *Med J Australia* 2002; 176: 521-3).
25. McCubbin KI, Weiner JM: Fire ants in Australia: a new medical and ecological hazard. *Med J Aust.* 2002 Jun 3;176(11):518-9.
26. Szezyko GH. et al.: Hypersensitivity reactions to christmas tree extracts. *Ann Allergy.* 1969 Sep;27(9):461-4.
27. Richards NG.: Christmas tree allergy. *Can Med Assoc J.* 1971 Mar 20;104(6):533.
28. Michael E. Lutz, and Rokea A. EL-Azhary : Allergic Contact Dermati Due to Topical Application of Corticosteroids: Review and Clinical Implications. *Mayo Clin Proc* 1997.
29. Tri Giang Phan et al.: Passive Transfer of Nut Allergy After Liver Transplantatio *Arch Intern Med.* 2003;163:237-239.
30. Heather Rietz, et al.: Asthma as a Consequence of Bone Marrow Transplantation. *Chest.* 2002;122:369-370.
31. Francqueville M, Sabbah A. Chronic urticaria in sports horses. *Allerg Immunol (Paris)* 1999 Jun;31(6):212-3)
32. Reedy LM. Food hypersensitivity to lamb in a cat. *J Am Vet Med Assoc* 1994; 204:1039- 40.
33. Patterson R.: Rush immunotherapy in a dog with severe ragweed and grass pollen allergy. *Ann Allergy Asthma Immunol* 1999; 83:213-6.
34. Wittich FW. Allergic diseases in animals. *Prog Allergy* 1949; 2: 58-67.

Az Esetismertetések rovatban feltett kérdésekre adott helyes válaszok:

1. eset: 1. Hólyagos pigmentált prurigo (Vesiculosus prurigo pigmentosa) 2. Prurigo nodularis, Ekcéma, Gombás bőrfertőzés, Bullosus diabetes mellitus, Granuloma annulare 3. Ismeretlen eredetű bőrgyulladás 4. Igen, a differenciálandó diagnózisok meghatározására

2. eset: 1. Tinea pedis (felületes gombás bőrfertőzés) és Bullosus Tinea pedis, ami ritka megjelenési forma, atrophias bőrrön fordul elő 2. Ekcéma cruris, Traumás hólyag 3. Nem 4. Nem 5. A bőrtünetekre terbinafine tartalmú gyógyszer, Terbisil tbl. 250 mg/ nap, 4 hétig, Sol. Antimycotica FoNo ecsetelés. A köröm gombás betegségének kezelése hosszadalmas, azt a beteggel meg kell beszélni.